

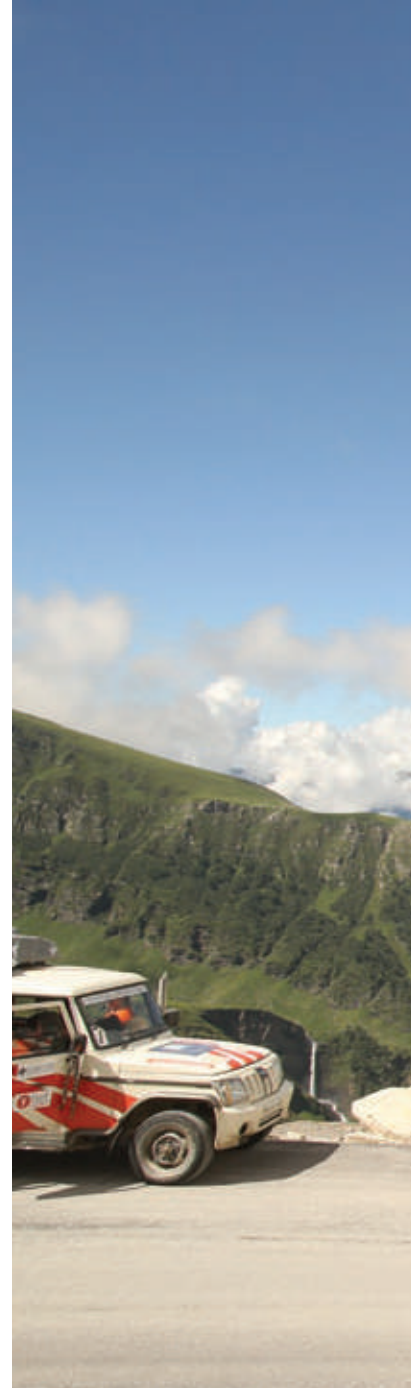
הודו לה' כי טוב

דומה, או כאלו עם זיכרונות משותפים או הווה משותף. במסע כל אחת נחשפת, לעיתים לראשונה, לשונה ממנה, ללא מוכר. ובכך בעצם כל אחת מוצאת חלקים אחרים בעצמה, כאלה שלא בהכרח היה לה אומץ להסתכל עליהם קודם. נשים שבאות למסע עם ראש פתוח, מתוך כוונה אמיתית לחשוף ולהיחשף. והתוצאה בסוף המסע היא חיבור שהופך לחברות לחיים מכיוון בלתי צפוי לחלוטין.

נובמבר 2012 – דלהי. לפנות בוקר נחתנו בדלהי ונובמבר נעים קיבל את פנינו. בחוץ ריח חזק של בוטנים נקלים. אוטובוס סטייל "אנו באנו" אסף אותנו לחיקו. הוא יטס צפונה לגובה 3200 מ' למדינת Himachal Pradesh, "ארץ הרי השלג", לעיר Shimla. אני נרדמת בתחושה שכולם סתם הפחידו אותי והנה הודו מחבבת אותי כמו אהוב יקר הלוחש "יהיה בסדר". רעש הצופרים בכביש מעיר אותנו – זו השפה המדוברת כאן בין הנהגים. הגענו לארוחת בוקר ב-Timber Trail. הנופים עוצרי נשימה, ההרים ממש נוגעים בשמיים. הירוק בריא, כזה ששתה המון גשם. הבתים הצבעוניים בנויים בתוך ההרים, האוויר נכנס לריאות ועושה שם פסטיבל. ההודים מנומסים, ידיבים ומסבירי פנים, "גוד מורנינג מאדם" מחייכים מתחת לשפמים שחורים.

ש **בועיים לפני המסע** – בעודי בוערת ב-39 מעלות במפגש הקבוצה טרום המסע, הרגשתי איך הבערה הפנימית שורפת גם את ההיסוסים. הנה נמחק המשפט "בשביל מה לך?" והנה מתרככת העובדה שאצטרך לחלוק את ימי ולילותיי עם עוד שלוש נשים שלא ראיתי מעולם. איך עוזבים את בן הזוג והילדים כשברקע טילים נופלים ואזעקות? נדמה לי שהייתה זו חדווה שעדיין לא הכרתי, בזווית העין, שגרמה לאסימון בגודל של עזריאלי ליפול על ראשי, פתאום הרגשתי רשת בטחון נפרשת סביב כולנו. הכל יהיה בסדר עם מלכות המדבר.

מלכת המדבר – זאת השנה ה-14 שמסע מלכת המדבר יוצא. הפעם אל עבר הודו ומורדות ההימלאיה. מתוך תפיסה למיזוג תרבויות, הפעם המסע הוא של דתיות וחילוניות. המסע חובק בתוכו הרבה מעבר לטיול הרפתקני, נופים ותרבויות. פרויקט המלכה הוא למעשה הנוף של המסע הפנימי שכל אישה עוברת בתוך עצמה. המסע מפגיש אותך עם נשים שביום יום רוב הסיכויים שלא היית מכירה. הוא מאפשר לך להכיר התנהלות של עדות שונות, מצבים משפחתיים שונים ושל שלבים בחיים. ביום יום מרביתנו נצמדים לחברות מהמוכר והידוע, אלו להן עיסוק

מסע מלכת המדבר נראה מרשים על הנייר וגם בתמונות, אבל הוא מחביא בתוכו הרבה יותר מרק נופים יפים

יפית שזו תצלומים: מירי צחי, מירלה גל, הדר אליסאן, ורדה בר אלי

חדווה – אנו בדרכנו ל"נרקדנה-סיינג'-לורי" על נהר הסאטלוג'. הצטרפתי לנסיעה עם צוות אחר, כדי להכיר את חדווה פושר (56) שנשואה לחן. חדווה אישה עדינה, שבכל קמט בפניה נראה צער. כזה שאפשר לשכוח ממנו אבל רק טיפה. יש להם 4 ילדים. ענבל (32) גלעד ז"ל היה צריך להיות היום בן 30 רעות (26) וחגי (21). "הכל קרה בסוכות, 30.9.04, היא מספרת. גלעד היה לוחם בגדוד 50 של חטיבת הנחל, 4 חודשים לפני שחרור. הזמנים קשים וצה"ל יוצא למבצע "ימי תשובה. בערב חג סוכות. גלעד התקשר להגיד לכולם חג שמח. "זאת הייתה הפעם האחרונה שדיברנו איתו". גלעד חיסל מחבל שנכנס למוצב "חלי" בעזה, המחבל השני שהיה איתו זורק מטען. גלעד נהרג במקום. הידיעה תופסת את חדווה בבית. "היה חום, דחוס" היא זוכרת. עד היום היא שומעת את הצעדים של הצבא על השביל. את רעש ידית הדלת שנפתחה, את צעדיו של חנן שעולה במדרגות נכנס לחדר ואמר "חדווה קרה לנו אסון נורא". את ההודעה הנוראית מכל במשפט אחד - "בנכם גלעד נפל בקרב בעזה". גלעד היה ילד עדין נפש, צנוע ומופנם. בדרכו הייתה המון נתינה. אני שואלת אותה "איך כל זה מחבר אותך למלכת המדבר?" והיא משיבה "הדבר היחיד עליו יש לי שליטה

ג'פים ונהיגת נשים – 12 ג'פים מבית מהינדורה מחכים לנו. מסלול הנסיעה ברובו על דרכי עפר משובשות, תוואי השטח משתנה. ההגה בצד ימין ותיבת ההילוכים ידנית. מיכל גרנות (34) מורת דרך מ-04' מובילה את השיירה כמו מח"ט יחד עם המנהלה הודית. לדבריה "לוקח בערך יומיים עד שהן לומדות לבטוח בי ולומדות לבטוח אחת בשנייה". מניסיונה, נשים נוהגות מעולה. כולנו סומכות עליה ויש על מה. כולן קשובות להוראות של המדריכה גם בעניין התנהלות השיירה וגם בעניין ההילוכים. הגענו למחנה הראשון, "האטו קמפ". התארגנות לשינה ואני צוחקת על עצמי כמה קר לי. צחוקי מתערבב בצחוקן של מירב, סו ונדין, שותפותיי ללינה, מה שמזכיר לי כמה התבגרתי מאז הצלחתי לצחוק על עצמי בפעם האחרונה.

ריחות וטעמים חדשים – הודו ואני מפציעות בחתיכה אחת. הבוקר מריח הלהצ'אי מסאלה, צ'אפטי חריף ומהביל ואדי קינוחים מתוקים עשויים אורז עם חלב וקינמון. אני שמחה. גם העובדת עם הסארי הירוק שרקדה בסגנון "תרקדי כאילו שאף אחד לא רואה אותך". אפילו מקלחת הדלי שהכרתי אמש כבר לא כל כך נוראה.

1. תני, תני תלחם...

2. מי קופצת ראשונה?

3. זה המלון? אני חוזרת הביתה!

נאחזות חזק, כשברקע "אנא בכח" מתנגן, יהפכו לי ככה את הנשמה. אח"כ יגיעו המכתבים מהבית. "דמעות מנקות את הנשמה" אמרה באנדי פיספול סול, שלבושה הכל לבן ונראית כמו אחד ממלאכי השלום. הדלקנו נרות שבת, שרנו "אשת חייל והתפללנו קצת עם פרשת השבוע. הבנות הסבירו לבאנדי ששאלה מדוע מדליקים שני נרות כי "אחד שמור" ו-"אחד זכור". היא אהבה את ההסבר כי ראיתי איך הלסת שלה נפרמת וחיוך חם מתיישב בתוכו. לרגע חשתי גאווה שאני חלק ממסע שכולו נשים יהודיות בארץ כל כך רחוקה.

אירוח בבית הודי – מוצ"ש מביא איתו נגיעה בשבוע חדש – והפתעה. כשאומרים לך "נוסעים לבית", מה בדמיון? נסיעה, הגעה, שער נפתח והגענו. זהו שלא. נסענו, חנינו, חצינו נהר על גשר ואז טרק של 45 דקות במעלה ההר עד לבית. בבית, משפחה של זוג הורים בשנות ה-50 לחייהם. הם נראים חזקים, רזים ובריאיים, ויש להם שני בנים ובת. הבן נשוי ובת רבות היהודית הכלה מיד לאחר החתונה עוברת לגור עם המשפחה. מרגע שהגענו היא מטפלת בנו. קאבו, הנכד היחיד שלהם, משתולל והסבא, כמו סבא בכל מקום בעולם, מתמוגג

זה האופן שבו אני מתמודדת. באתי למלכת המדבר כדי להתמודד עם הקורות אותי. במידה מסוימת זה היה אמור להיות המסע של גלעד. אני מרגישה שאני עושה את זה בשבילו". בחוץ השמיים מתכסים בשמיכה כתומה של שקיעה, שאלוהים מעניק במתנה לנשים כמו חדווה. אני לוחשת "מה רבו מעשיך ה', כולם בחוכמה עשית" ואנחנו מתפרקות. כי ככה זה, כשנשים ביחד יש חיבורים של הנשמה גם אם היא לא ממש מכירה.

שישבת – הגענו לאשרם של גושאני – Himalayan Peace Camp. לכאן מגיעים אנשים שהגיעו לפרק שלישי בחייהם, שלב בו פורשים ממרוץ החיים ועוסקים באני הפנימי. מסביב חנויות מהזמן שהזמן לא ידע שקוראים לו ככה. אחת עם מכונת תפירה כמו לפני חצי מאה, אבא ובנו עם אותן ידיים חרוצות, חותכות בדים עם מספרים ענקיות מברזל. הקשר שלהם הזכיר לי את אבי שנפטר ונמלאתי געגוע אליו. לקידוש, לניגונים ולאווירת השבת. ההתנתקות מה-doing בתרבות היהודית בתוך האשרם, יחד עם השבת היהודית פרט בנימים הדקים. לא תיארתי לי שקבלת שבת ומעגל אנושי עשויי ידיים דתיות וחילוניות

1. היה כיף ביום גיבוש מורות בחמת גדר

2. רצית גט, הא?

3. עכשיו תסתכלו אחת על השניה...

ביחד. ריקשות מסיעות אותנו אל מקדש הזהב. באוויר מזהה ריח החמאה מהעוגיות ההודיות. הן מסטלות מרוב הדבש ששתו וטעימות כל כך. ילדים קטנים לבושי סחבות מבקשים נדבות, הפנים הקטנות שלהם מלוכלכות והעיניים מדברות בשפה של אהבה. מיליונים רגליים יחפות נוהרות לכיוון המקדש. גם אנחנו עוברות במים הקדושים כמו כולם. במקדש מלא נרות דלוקים. זה כמו מגה-חנוכה. הדבקות והאמונה של מיליונים אנשים ביחד. מרגש.

על סופים והתחלות חדשות – אנו בדרך לשדה"ת. אלוהים יעזור לי. שוב הדברים הרטובים מהעיניים. אני כבר מביכה את עצמי. הודו השקטה והצנועה נכנסה לי לעור. למחזור הדם. לעצמות. התבוננתי איך אני נראית במראה שהשתקפה דרך הנשים שהכרתי. מי נתנה לי אומץ? מי טוב לב? מי חיזקה בי את האמונה? מי זאת הייתה שבזכותה לעולם לא אתפשר על מי שאיני? מי הראתה לי איך גם לחלומות יש תצורה? חדווה חיכה אלי בזווית העין, היא לימדה אותי איך לוקחים את הכאב למקום טוב ועדיין נשארים בחיים. אני לא יודעת מה סיפרתי לעצמי לפני המסע. מה שבטוח, אני חוזרת אחרת. שקטה יותר. כאילו אין בי דופי. ■

מאוסר. אח"כ אם המשפחה תלביש אותנו תלבושות מסורתיות ונרקוד "צ'ורי-צ'ורי", כאשר קאבו לומד מסבא את הצעדים ומצטרף לריקודים.

יומיים אחרונים למסע – עם שיירי הצחק של ליל אמש, מחזירים את הג'יפים. אוטובוס מסיע אותנו לעיר מנדי, על גדות נהר הביאס, שהיא מרכז של סחר במשי. היא סואנת וההמולה רבה. כמו כניסה לכביש המהיר של החיים. לצדי הדרך עשן ממדורות שאנשים קפואים הדליקו בשביל להתחמם. נהר טוק-טוקים וריקשות מתמרן דרכו בתנועה הכבדה. שוטר תנועה חובש טורבן מכוון את העולם עם משורוקית. פרות, חמורים וגם קופים קופצים מכל פינה. באוויר ריח צחנת צרכי הפרות, ריח ערמונים נקלים ושניהם מתערבבים בריח קארי ועשן מאגזוזי המכוניות.

אמריצר – לא נעים לי להודות אבל לא בא לי שזה יגמר. בא לי להמשיך לעוד אשראם. למצוא לי איזה גורו משלי. הגענו לעיר אמריצר, בירת הסיקים שבמדינת פאנג'אב. חג באמריצר – יום הולדת לגורו ננאק שהחל את דת הסיקים במאה 15. העיר לבושה בגדי חג. מקושטת. האוויר עטוף קדושה. כמו ראש השנה וכיפור